

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY.411.008.08.2022

Pani
Ewa Tadrowska
Kierownik
Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Nakle nad Notecią
89-100 Nakło nad Notecią, ul. Ks. Piotra Skargi 2

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I/22/008 – Prawidłowość i skuteczność działań gmin województwa kujawsko-pomorskiego wobec dłużników alimentacyjnych.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nakle nad Notecią ¹ , ul. Ks. Piotra Skargi 2, 89-100 Nakło nad Notecią.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Ewa Tadrowska, Kierownik Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ² , od 1 października 2003 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prawdliwość i skuteczność działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych. 2. Prawdliwość sporządzania sprawozdań.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2020 r. do zakończenia czynności kontrolnych ³ , z uwzględnieniem dowodów dotyczących zdarzeń wcześniejszych, o ile miały wpływ na działalność jednostki w kontrolowanym zakresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontroler	Hanna Loch-Klimek, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/155/2022 z 26 września 2022 r. (akta kontroli str.1-3)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2020-2022 (I półrocze) MGOPS realizował zadania mające na celu dochodzenie należności alimentacyjnych.

W przypadku wydania decyzji przyznającej świadczenie z funduszu alimentacyjnego MGOPS: niezwłocznie kierował wnioski o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych do organu właściwego dłużnika, przekazywał dłużnikowi i organowi właściwemu dłużnika informacje wymagane przepisami prawa, przeprowadzał wywiady alimentacyjne i odbierał oświadczenia majątkowe, przekazywał organom prowadzącym postępowanie egzekucyjne informacje istotne dla skuteczności egzekucji. Jako nieprawidłowe NIK oceniła niepoinformowanie powiatowego urzędu pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej jednego z dłużników oraz nierzetelne informowanie dłużników o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Wobec dłużników alimentacyjnych którzy nie stawili się na wywiad alimentacyjny MGOPS po przeprowadzonym postępowaniu wydawał decyzje o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, kierował wnioski o ściganie za przestępstwo i o zatrzymanie prawa jazdy. W tym zakresie jako nieprawidłowe NIK oceniła nieprzekazanie informacji o zobowiązaniach wynikających z zaliczki alimentacyjnej do biur informacji gospodarczej oraz zobowiązań z tytułu funduszu

¹ Dalej: „MGOPS”.

² Dalej: „Kierownik MGOPS”.

³ Tj. 30 listopada 2022 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

alimentacyjnego do jednego z biur informacji gospodarczej oraz do Krajowego Rejestru Zadłużonych.

Sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁶ oraz sprawozdania Rb-27ZZ z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami⁷ za IV kwartał 2020 r. i IV kwartał 2021 r. zostały terminowo przekazane odbiorcom tych sprawozdań. Dane wykazane w sprawozdaniach FA w zakresie liczby decyzji i podjętych działań wynikały z prowadzonych rejestrów i dokumentacji źródłowej. W sprawozdaniu FA za IV kwartał 2021 r. wykazano jednak nieprawidłowe wartości kwot zwróconych przez dłużników alimentacyjnych, kwot przekazanych do budżetu państwa i do organu właściwego wierzyciela oraz zaniżono liczbę złożonych wniosków o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Prawidłowość i skuteczność działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych.

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2020-2022 (I półrocze) wypłacono świadczenia z funduszu alimentacyjnego w łącznej kwocie 3 334,6 tys. zł, z tego: 1 385,7 tys. zł w 2020 r., 1 301,1 tys. zł w 2021 r., 647,8 tys. zł w I półroczu 2022 r. Dłużnicy alimentacyjni dokonali wpłat w łącznej wysokości 36,2 tys. zł, z tego: 36,0 tys. w 2021 r. W okresie tym, nie odnotowano wpłat z tytułu egzekucji administracyjnej, a wpłaty z tytułu egzekucji komorniczej sądowej wynosiły łącznie 859,4 tys. zł, z tego: 388,1 tys. zł w 2020 r., 319,1 tys. zł w 2021 r., 152,2 tys. zł w I półroczu 2022 r. Skuteczność wpłat dłużników w odniesieniu do wypłaconych świadczeń w danych latach, wynosiła 2,8% w 2021 r. oraz 0% w 2020 r. i w I półroczu 2022 r., a wpłat z egzekucji komorniczej sądowej wynosiła 28,0 % w 2020 r., 24,5% w 2021 r. i 23,5% w I półroczu 2022 r. Stan należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego na początek 2020 r., 2021 r. i 2022 r. (bez uwzględnienia świadczeń nienależnie pobranych) wynosił odpowiednio 15 650,9 tys. zł, 17 670,9 tys. zł, 18 382,3 tys. zł, a skuteczność egzekucji komorniczej sądowej do ogółu należności odpowiednio 2,5%, 1,9% i 0,9%.

(akta kontroli str.10-11, 402-435)

Kierownik MGOPS poinformowała, że w celu zwiększenia skuteczności dochodzenia zwrotu należności od dłużników alimentacyjnych podejmowała m.in. następujące działania: zawiadamiała prokuraturę o możliwości popełnienia przestępstwa z art. 209 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny⁹ oraz współpracowała z komornikiem sądowym w celu ustalenia aktualnego miejsca zamieszkania dłużnika alimentacyjnego. Kierownik MGOPS wskazała, że głównymi problemami w toku dochodzenia zwrotu należności od dłużników alimentacyjnych były:

- brak możliwości ustalenia miejsca zamieszkania dłużnika,
- nielegalny pobyt dłużnika za granicą bez możliwości ustalenia adresu,
- pobyt w zakładzie karnym,

⁶ Dalej: „sprawozdania FA”.

⁷ Dalej: „sprawozdanie Rb-27ZZ”.

⁸ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, ze zm., dalej: „Kk”.

– brak współpracy wierzycieli w zakresie informacji o dłużniku.

(akta kontroli str. 12-13)

W badanym okresie organy zewnętrzne nie przeprowadziły kontroli w zakresie prawidłowości i skuteczności działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych.

(akta kontroli str.14-17)

1.2. Na stronie internetowej¹⁰ MGOPS informował osoby uprawnione o możliwości złożenia wniosku o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów¹¹.

(akta kontroli str. 20-24)

W latach 2020-2022 (I półrocze) żadna osoba uprawniona lub jej przedstawiciel nie złożyła w MGOPS wniosku o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy o alimentach.

W badanym okresie do MGOPS wpłynęło 480 wniosków o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego, z tego: 230 w 2020 r., 228 w 2021 r. i 22 w I półroczu 2022 r., z tego negatywnie rozpatrzono 14 wniosków, tj. odpowiednio 10 w 2020 r. oraz po dwa w 2021 r. i w I półroczu 2022 r.

Kierownik MGOPS podała, że wierzyciele byli informowani o możliwości podjęcia działań wobec dłużnika alimentacyjnego w czasie bezpośredniej rozmowy lub w trakcie rozmowy telefonicznej.

(akta kontroli str. 18-19)

1.3. Na podstawie art. 3 ust. 5 ustawy o alimentach MGOPS jako organ właściwy wierzyciela¹² w 142 przypadkach¹³ wystąpił z wnioskiem do organu właściwego dłużnika¹⁴ o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego w związku z przyznaniem osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

Nie wystąpiły przypadki występowania z wnioskiem do OWD na podstawie art. 3 ust. 5 pkt 1 i pkt 3 ustawy o alimentach o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego w związku z otrzymaniem wniosku, o którym mowa w art. 3 ust 1 ustawy o alimentach czy umieszczeniem osoby uprawnionej w pieczy zastępczej.

(akta kontroli str.26-27)

1.4. W MGOPS w badanym okresie wydano łącznie 497 decyzji o przyznaniu świadczenia z funduszu alimentacyjnego z tego: 224 w 2020 r., 238 w 2021 r. i 35 w I półroczu 2022 r. Nie prowadzono rejestru przyznanych świadczeń z podziałem na takie dla których kontrolowana jednostka była jednocześnie jednostką obsługującą organ właściwy wierzyciela, jak i organ właściwy dłużnika lub wyłącznie organ właściwy wierzyciela.

W badanym okresie z systemu informatycznego sporządzane były rejestry wydanych decyzji dotyczących:

- przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych,

¹⁰ Strona wg stanu na 06.10.2022 r. - https://mgops.gmina-naklo.pl/strona-554-dzialania_wobec_dluznika_alimentacyjnego.html

¹¹ Dz. U. z 2022 r., poz. 1205, dalej: „ustawa o alimentach”.

¹² Dalej: „OWW”.

¹³ Tj. 67 wniosków w 2020 r., 65 wniosków w 2021 r. oraz 10 wniosków w 2022 r. (I półrocze).

¹⁴ Dalej: „OWD”.

- odmowy przyznania świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
- umorzenia postępowania,
- rozłożenia na raty¹⁵.

Kierownik MGOPS podała, że decyzje przyznające świadczenia z funduszu alimentacyjnego były ewidencjonowane w systemie informatycznym SIGNITY w zakładce fundusz alimentacyjny, a nr decyzji był nadawany automatycznie. Dostęp do tych danych miały osoby uprawnione.

(akta kontroli str. 28-29)

1.5. Na podstawie dokumentacji 20 wydanych decyzji o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego¹⁶ stwierdzono, że MGOPS we wszystkich przypadkach niezwłocznie kierował wnioski o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych do organu właściwego dłużnika. MGOPS przekazywał dłużnikowi oraz organowi właściwemu dłużnika informacje określone w art. 27 ust. 7 i 7a ustawy o alimentach, tj.: 1/ o przyznaniu osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz o obowiązku zwrotu wraz z odsetkami należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłacanych osobie uprawnionej; 2/ o wysokości zobowiązań dłużnika alimentacyjnego wobec Skarbu Państwa z tytułu: a) wypłaconych osobie uprawnionej świadczeń z funduszu alimentacyjnego na podstawie ww. ustawy, b) wypłaconych osobie uprawnionej na podstawie ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej¹⁷ zaliczek alimentacyjnych, c) wypłaconych na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1974 r. o funduszu alimentacyjnym¹⁸ świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

(akta kontroli str.30-31)

1.6. Burmistrz upoważnił¹⁹ pracownika MGOPS do przekazywania informacji do biur informacji gospodarczej²⁰ o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o alimentach.

W latach 2020 – 2022 (I półrocze) MGOPS dokonał łącznie 107 przekazania informacji do pięciu BIG o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego.

Na podstawie dokumentacji dotyczącej dłużników alimentacyjnych o najwyższej wartości zadłużenia na dzień 31 grudnia 2020 r., stanowiącego należności z tytułu funduszu alimentacyjnego²¹ oraz zaliczki alimentacyjnej²² stwierdzono, że MGOPS w dniach 28 grudnia 2020 r. i 22 lutego 2021 r.:

- przekazał do pięciu²³ z sześciu BIG informacje o zobowiązaniach wszystkich objętych badaniem dłużników, posiadających najwyższe, przekraczające sześć miesięcy zaległości z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego,
- nie przekazał informacji do żadnego z BIG o zobowiązaniu lub zobowiązaniach sześciu dłużników alimentacyjnych posiadających zobowiązania z tytułu zaliczki

¹⁵ Decyzje wydane w badanym okresie dotyczyły nienależnie pobranych świadczeń przez wierzycieli.

¹⁶ Wydane jako pierwsze w poszczególnych okresach sprawozdawczych, tj. 10 decyzji na okres od 1 października 2020 r. do 30 września 2021 r. oraz 10 decyzji na okres od 1 października 2021 r. do 30 września 2022 r.

¹⁷ Dz. U. Nr 86, poz. 732.

¹⁸ Dz. U. z 1991 r. Nr 45, poz. 200, ze zm.

¹⁹ Zarządzenie Nr 81/2017 Burmistrza Miasta i Gminy Nakło nad Notecią z dnia 10 kwietnia 2017 r.

²⁰ Dalej: „BIG”.

²¹ Pięciu dłużników alimentacyjnych posiadających łączne zadłużenie na kwotę 1 044,2 tys. zł.

²² Sześciu dłużników alimentacyjnych posiadających łączne zadłużenie na kwotę 149,9 tys. zł.

²³ 1/ BIG InfoMonitor SA, ul. Z. Modzelewskiego 77, 02-679 Warszawa; 2/ Krajowe Biuro Informacji Gospodarczej S.A., ul. Lublańska 38, 31-476 Kraków; 3, / Krajowy Rejestr Długów Biuro Informacji Gospodarczej S.A. ul. Danuty Siedzikówny 12, 51-214 Wrocław; 4/ ERIF Biuro Informacji Gospodarczej S.A., Aleje Jerozolimskie 100, 00-807 Warszawa; 5/ Krajowa Informacja Długów Telekomunikacyjnych Biuro Informacji Gospodarczej SA, ul. Poleska 44, 25-325 Kielce.

alimentacyjnej, na łączną kwotę 149,9 tys. Zł, co opisano szerzej w sekcji stwierdzone nieprawidłowości. Informacje te zostały ostatecznie przekazane do wszystkich BIG 18 listopada 2022 r., tj. w toku kontroli NIK.

(akta kontroli str. 34-43, 55-82)

1.7. Pracownik MGOPS od 20 września 2022 r. posiadał upoważnienie²⁴ Burmistrza Miasta i Gminy Nakło nad Notecią do zamieszczania w Krajowym Rejestrze Zadłużonych²⁵ informacji, o których mowa w art. 8 ustawy z 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych²⁶, w zakresie zobowiązań, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o alimentach, dotyczących dłużników alimentacyjnych w przypadku, gdy komornik nie prowadzi ich egzekucji, a zaległość powstała za okres dłuższy niż 3 miesiące.

W okresie od 1 grudnia 2021 r. do 19 września 2022 r. MGOPS:

- nie podejmował działań w celu wypełnienia obowiązku wynikającego z art. 8a ust. 1 pkt 2 ustawy o alimentach przez Burmistrza,
- nie przekazywał do Urzędu Miasta i Gminy w Nakle nad Notecią informacji o których mowa w art. 8 ustawy o KRZ w zakresie zobowiązań, wskazanych w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o alimentach.

Na dzień 31 grudnia 2021 r. kontrolowana jednostka dysponował aktami czterech dłużników alimentacyjnych, co do których komornik nie prowadził ich egzekucji, a zaległość powstała za okres dłuższy niż trzy miesiące. Informacje w zakresie zobowiązań tych dłużników nie zostały zamieszczone w KRZ, co opisano szerzej w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str.83-96, 331-333)

1.8.-1.9. W latach 2020-2022 (I półrocze) MGOPS był organem właściwym dla odpowiednio 387, 391 i 401 dłużników, co oznaczało wzrost w stosunku do liczby z roku 2019 o odpowiednio 5, 9, 19 osób. Realizując przypisane ustawą o alimentach zadania w ww. okresie:

- skierował do komornika 497 wniosków o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego, z tego: 224 w roku 2020, 238 w roku 2021 i 35 w I półroczu 2022 r.;
- przeprowadził 136 wywiady alimentacyjne i odebrał 136 oświadczenia majątkowe, z tego: 44 w roku 2020, 66 w roku 2021 i 26 w I półroczu 2022 r.;
- przekazał komornikowi sądowemu 113 informacji pochodzących z wywiadu alimentacyjnego i oświadczeń majątkowych, z tego: 44 w roku 2020, 66 w roku 2021 i trzy w I półroczu 2022 r.;
- zobowiązał w ośmiu przypadkach dłużników alimentacyjnych do zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy²⁷, z tego: trzy w roku 2020, cztery w roku 2021 i jeden w I półroczu 2022 r.;
- w ośmiu przypadkach poinformował PUP o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika, z tego cztery w roku 2020, dwa w roku 2021 i dwa w I półroczu 2022 r.;
- wszczął 63 postępowania w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych wobec odpowiednio: 19, 30 i 14 osób;

²⁴ Zarządzenie nr 134/2022 Burmistrza Miasta i Gminy Nakło nad Notecią z dnia 20 września 2022 r.

²⁵ Dalej: „KRZ”

²⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 1909, ze zm., dalej: „ustawa o KRZ”.

²⁷ Dalej: „PUP”.

- wydał 46 decyzji o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych w odniesieniu do odpowiednio: 14, 23 i dziewięciu osób;
- skierował 46 wniosków o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 Kk wobec odpowiednio 14, 23 i dziewięciu osób;
- skierował wnioski o zatrzymanie prawa jazdy wobec czterech dłużników.

(akta kontroli str.99-105)

1.10. Na podstawie dokumentacji dotyczącej 10 postępowań prowadzonych w związku z otrzymaniem przez kontrolowaną jednostkę wniosku OWW o podjęcie działań wobec dłużnika alimentacyjnego, w którym MGOPS stanowił jedynie OWD ustalono, że:

- dziewięć z 10 wezwań do dłużnika w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego oraz odebrania oświadczenia majątkowego MGOPS wysłał bez zbędnej zwłoki;
- dziewięć na 10 dłużników nie stawilo się na wezwanie MGOPS w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego oraz nie złożyło oświadczenia majątkowego, pomimo skutecznego doręczenia wezwań. Pracownicy prowadzący sprawy alimentacyjne w przypadku niestawienia się dłużnika na wywiad alimentacyjny, każdorazowo występowali o udzielenie informacji z rodzinnego wywiadu środowiskowego;
- jeden dłużnik złożył oświadczenie majątkowe oraz przeprowadzono z nim wywiad alimentacyjny, co udokumentowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu alimentacyjnego oraz wzoru oświadczenia majątkowego dłużnika alimentacyjnego²⁸;
- MGOPS przekazał organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacje istotne dla skuteczności egzekucji, w tym zawarte w wywiadzie alimentacyjnym i oświadczeniu majątkowym dłużnika, z którym przeprowadzono wywiad alimentacyjny, stosownie do art. 3 ust. 7 oraz art. 5 ust. 1 ustawy o alimentach;
- MGOPS wobec dziewięciu dłużników alimentacyjnych, którzy nie złożyli oświadczenia majątkowego, wszczęli postępowanie w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, zgodnie z art. 5 ust. 3 ustawy o alimentach;
- MGOPS w dziewięciu przypadkach niezwłocznie, tj. do 13 dni od wszczęcia postępowania, wystąpił do organu prowadzącego postępowanie egzekucyjne o informacje dotyczące wywiązywania się dłużnika ze zobowiązań alimentacyjnych, w celu ustalenia przesłanki z art. 5 ust. 3a ustawy o alimentach. Organ prowadzący postępowanie egzekucyjne, poinformował, że w jednym przypadku dłużnik przez okres 6 miesięcy wywiązywał się ze zobowiązań alimentacyjnych w kwocie nie niższej niż 50% kwoty bieżąco ustalonych miesięcznych alimentów. W ośmiu przypadkach wskazał na bezskuteczność egzekucji;
- w ośmiu przypadkach MGOPS wydał decyzje o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, w jednym przypadku postępowanie umorzono ze względu na zaistnienie przesłanki określonej w art. 5 ust. 3a ustawy o alimentach;
- w ośmiu przypadkach MGOPS złożył wniosek o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 Kk;

²⁸ Dz. U. Nr 73, poz. 395, dalej: „rozporządzenie w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu alimentacyjnego”

- w ośmiu przypadkach po uprawomocnieniu się decyzji o uznaniu dłużnika za uchylającego się, MGOPS wystąpił do Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców²⁹ o informacje czy dłużnik alimentacyjny posiada uprawnienie do kierowania pojazdami, zgodnie z art. 5 ust. 3b ustawy o alimentach.
- MGOPS w dwóch przypadkach wystąpił niezwłocznie do starosty powiatowego o zatrzymanie prawa jazdy. W pięciu przypadkach dłużnicy alimentacyjni nie posiadali uprawnienia do kierowania pojazdami, w jednym przypadku nie uzyskano do zakończenia czynności kontrolnych informacji zwrotnej z CEPIK.

(akta kontroli str.112-114)

Na podstawie dokumentacji dotyczącej 10 postępowań, w których MGOPS stanowią jednocześnie OWW i OWD ustalono, że:

- do wniosku o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego, o którym mowa w art. 27 ust. 3a ustawy o alimentach, dołączano we wszystkich przypadkach ostateczną decyzję przyznającą świadczenie z funduszu alimentacyjnego osobie uprawnionej;
- wezwania do dłużnika w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego oraz odebrania oświadczenia majątkowego od dłużnika, MGOPS w trzech przypadkach wysyłał z opóźnieniem, tj. po 140, 142, 166 dniach od uprawomocnienia się decyzji w sprawie przyznania osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego, co opisano szerzej w sekcji stwierdzone nieprawidłowości;
- ośmiu na 10 dłużników złożyło oświadczenie majątkowe oraz przeprowadzono z nimi wywiad alimentacyjny, co udokumentowano zgodnie z rozporządzeniem w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu alimentacyjnego;
- MGOPS przekazał organowi prowadzącemu postępowania egzekucyjne informacje istotne dla skuteczności egzekucji, w tym zawarte w wywiadzie alimentacyjnym i oświadczeniu majątkowym ośmiu dłużników, stosownie do art. 3 ust. 7 oraz art. 5 ust. 1 ustawy o alimentach;
- dwóch na 10 dłużników nie stawiało się na wezwanie MGOPS w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego oraz nie złożyło oświadczenia majątkowego³⁰, pomimo skutecznego doręczenia wezwań. Pracownicy prowadzący sprawy alimentacyjne każdorazowo występowali o udzielenie informacji dotyczących dłużnika z rodzinnego wywiadu środowiskowego;
- wobec dłużników alimentacyjnych, którzy nie złożyli oświadczenia majątkowego MGOPS niezwłocznie [2] wszczął postępowanie dotyczące uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, [2] wystąpił do komornika o informacje dot. wywiązywania się dłużnika ze zobowiązań alimentacyjnych zgodnie z art. 5 ust. 3a ustawy o alimentach, [3] wydał decyzje o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, [4] złożył wniosek o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 Kk, [5] wystąpił do CEPIK o informacje czy dłużnik alimentacyjny posiada uprawnienie do kierowania pojazdami zgodnie z art. 5 ust. 3b ustawy o alimentach, [6] skierował do starosty powiatowego, wniosek o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego.

(akta kontroli str.109-111)

²⁹ Dalej: „CEPIK”.

³⁰ Wobec jednego z dłużników OPS nie wszczął postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych w związku z wydaną w 2019 r. decyzją w przedmiotowej sprawie, zgodnie z art. 5a ustawy o alimentach.

W trzech³¹ postępowaniach nie powielono wystąpienia do CEPIK o informacje czy dłużnik alimentacyjny posiada uprawnienia do kierowania pojazdami, pomimo że od uzyskania informacji, że dana osoba nie figuruje w centralnej ewidencji kierowców minęło już: 453 dni, 521 dni, 1214 dni.

(akta kontroli str.109-114, 303-305, 309-311)

Kierownik MGOPS poinformowała, że MGOPS nie powieła występowania do CEPIK o informacje czy dłużnik alimentacyjny posiada uprawnienia do kierowania pojazdami w przypadku, gdy czynności tej dokonał po uprawomocnieniu się decyzji uznającej dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. Nie ma bowiem uregulowań prawnych w ustawie, które nakazywałyby lub dopuszczały ponowne występowanie do CEPIK.

(akta kontroli str.330-331)

1.11. Kierownik MGOPS podała, że współpracuje z PUP w zakresie informowania o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych. W badanym okresie nie otrzymała informacji o odmowie przyjęcia przez dłużnika alimentacyjnego propozycji zatrudnienia lub o odmowie zarejestrowania jako bezrobotny albo poszukujący pracy czy o wyrejestrowaniu dłużnika z ewidencji osób bezrobotnym i poszukujących pracy.

(akta kontroli str. 341-342)

Na podstawie dokumentacji 20 postępowań wskazanych w pkt 1.10. wystąpienia pokontrolnego ustalono, że:

- w odniesieniu do 11 dłużników alimentacyjnych MGOPS nie ustalił przyczyny nielożenia na utrzymanie osoby uprawnionej do świadczenia alimentacyjnego w związku z niewstawieniem się dłużnika na wywiad alimentacyjny;
- czterech dłużników alimentacyjnych pracowało zawodowo;
- trzech dłużników zarejestrowanych było w PUP³² jako osoby bezrobotne/poszukujące pracy;
- jeden dłużnik alimentacyjnych posiadał orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy;
- jeden dłużnik alimentacyjny został zobowiązany do zarejestrowania się w PUP jednak tego zobowiązania do dnia zakończenia czynności kontrolnych nie dokonał.

(akta kontroli str. 109-114, 297-302, 334-340)

1.12. Do wszystkich wniosków o przyłączenie się do postępowania egzekucyjnego OWW dołączał decyzje w sprawie przyznania świadczeń z funduszu alimentacyjnego, które miały przymiot ostateczności, zgodnie z art. 27 ust. 8 pkt 1 ustawy o alimentach, co ustalono na próbie 10 postępowań określonych w pkt 1.10. wystąpienia pokontrolnego

(akta kontroli str. 109-148)

1.13. Zawiadomienia o wszczęciu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązania alimentacyjnego oraz decyzje wydane na podstawie art. 5 ust 3, ust. 3a i ust 3b ustawy o alimentach, doręczone zostały zgodnie z art. 42 i 43 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego³³ lub uznano doręczenie za dokonane na podstawie art. 44 Kpa,

³¹ Postępowanie nr 2, 6 i 14

³² Aktywizacja zawodowa w dwóch przypadkach z 2014 r., w jednym przypadku z 2013 r.

³³ Dz. U. z 2022 r. poz 2000, ze zm., dalej: „Kpa”.

co ustalono na próbie dziewięciu postępowań³⁴ określonych w pkt 1.10. wystąpienia pokontrolnego. Żadna decyzja w sprawie uznania dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych nie została uchylona przez SKO lub właściwe sądy z uwagi na obalenie domniemania doręczenia.

(akta kontroli str. 109-114)

1.14. MGOPS nie wystąpił w badanym okresie z powództwem o ustalenie alimentów od innych osób zobowiązanych do wypełnienia obowiązków alimentacyjnych.

Na podstawie dokumentacji pięciu spraw³⁵, w których wierzyciele w załączniku do wniosku o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego stanowiącym oświadczenie wnioskodawcy o miejscu zamieszkania, wieku, zatrudnieniu i sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych względem osoby uprawnionej do alimentacji, innych niż dłużnik alimentacyjny wskazano rodziców dłużnika alimentacyjnego. Wnioskodawcy podawali imię i nazwisko, czasem adres zamieszkania, bez informacji o sytuacji ekonomicznej osób zobowiązanych do alimentacji. We wszystkich pięciu badanych sprawach OWW egzekwował należności od dłużników alimentacyjnych w drodze egzekucji komorniczej.

(akta kontroli str. 123-124, 133-136, 141-143, 343-357)

Na stronie internetowej MGOPS zamieścił informację dotyczącą uprawnień wierzycieli alimentacyjnych o możliwości nałożenia obowiązku alimentacyjnego na zobowiązanego w dalszej kolejności zgodnie z art. 132 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy³⁶. Kierownik MGOPS poinformowała, że wnioskodawcy informowani są o możliwości wynikających z art. 132 Kodeksu rodzinnego na etapie składania wniosku.

(akta kontroli str. 21, 343-344)

1.15. MGOPS złożył 470 zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na podstawie odpowiednio art. 209 § 3 Kk oraz art. 304 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego³⁷, z tego: w 2020 r.-165, w 2021 r. – 159, w I półroczu 2022 r.- 146. Organy ścigania umorzyły ww. postępowania z powodu braku znamion czynu zabronionego w 101 przypadkach, tj. w 2020 r. – 67, w 2021 r. – 30, I półroczu 2022r. - 4.

(akta kontroli str. 358-362)

MGOPS wydał 46 decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, w tym: w 2020 r. – 14 decyzji, w 2021 – 23 decyzje, 2022 (I półroczu) – 9 decyzji oraz skierował 46 wniosków o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 Kk. W badanej próbie 20 postępowań wskazanych w pkt 1.10. wystąpienia pokontrolnego w przypadku dziewięciu dłużników alimentacyjnych wydane zostały w badanym okresie decyzje o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych³⁸. Po uprawomocnieniu się ww. decyzji MGOPS złożył wnioski o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 Kk. We wnioskach tych MGOPS wykazał wystąpienie przesłanek uznania dłużnika alimentacyjnego za

³⁴ Postępowania nr 1,2,3,4,5,6,9,10,12 zestawione w Tabeli nr 10.

³⁵ Postępowanie nr 14 w Tabeli nr 10 – wniosek wierzyciela z załącznikiem z 31.08.2020 r. wskazano dwóch rodziców dłużnika alimentacyjnego (imię i nazwisko), postępowanie nr 17 w Tabeli nr 10 – wniosek wierzyciela z załącznikiem z 31.08.2020 r. – skazano imię i nazwisko jednej osoby (matka dłużnika alimentacyjnego) oraz zamieszkania oraz emerytura-jako źródło dochodu, postępowanie nr 19 – wniosek z załącznikiem z 19.08.2020 r. wskazano rodziców dłużnika, adres, emerytura jako źródło dochodu oraz wskazano że „sytuacja bardzo dobra”, GK908 – wniosek z załącznikiem z 21.08.2020 r. wskazano imię i nazwisko oraz adres rodzica dłużnika alimentacyjnego, 28.08.2020.

³⁶ Dz. U. z 2020 r., poz 1359, dalej: „Kodeks rodzinny”.

³⁷ Dz. U. z 2022, poz. 1375.

³⁸ Dotyczy postępowań nr 1-6, 9-10, 12 z Tabeli nr 10.

uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych. Wnioski o ściganie rozpatrzone zostały w następujący sposób:

- w dwóch przypadkach prokuratura zawiadomiła o przesłaniu aktu oskarżenia³⁹ do sądu,
- w jednym przypadku prokuratura zawiadomiła o umorzeniu dochodzenia⁴⁰,
- w jednym przypadku wydano postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia w związku z osadzeniem dłużnika w zakładzie karnym⁴¹.

W pięciu przypadkach nie wpłynęła do MGOPS informacja o sposobie rozpatrzenia wniosku o ściganie⁴², a jedynie informacje o wszczęciu dochodzenia.

(akta kontroli str.109-114, 363-401)

1.16. W latach 2020-2022 (I półrocze) MGOPS nie dokonał umorzeń, odroczenia terminu płatności i rozłożeń na raty należności, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1,2 i 4 ustawy o alimentach. W badanym okresie wpłynęło pięć wniosków o umorzenie należności z tytułu wypłaconych świadczeń z: funduszu alimentacyjnego – cztery wnioski i zaliczki alimentacyjnej – jeden wniosek. Wszystkie wnioski po sprawdzeniu sytuacji dochodowej i rodzinnej zostały rozpatrzone negatywnie.

(akta kontroli str.358-360)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. MGOPS, pomimo bezskutecznej egzekucji zaległości dłużników alimentacyjnych z tytułu zobowiązań, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 ustawy o alimentach:
  - nie przekazał informacji do jednego⁴³ BIG o zobowiązaniach pięciu⁴⁴ dłużników alimentacyjnych z tytułu funduszu alimentacyjnego w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 30 listopada 2021 r. w przypadku zaległości za okres dłuższy niż sześć miesięcy;
  - nie przekazał informacji do wszystkich BIG o zobowiązaniu lub zobowiązaniach sześciu dłużników alimentacyjnych z tytułu zaliczki alimentacyjnej na łączną kwotę 149,9 tys. zł. – dotyczy przekazania informacji w dniach 28.12.2020 r. i 22.02.2021 r.;

Nieprzekazywanie ww. informacji o zobowiązaniu lub zobowiązaniach z tytułu zaliczki i/ lub funduszu alimentacyjnego stanowi naruszenie art. 8a ust. 1 pkt 1 ustawy o alimentach.

(akta kontroli str. 34-43, 55-96)

Dyrektor MGOPS poinformowała, że przyczyną niezamieszczenia powyższych danych było: niepodpisanie stosownej umowy z jednym z BIG oraz nieprawidłowe ustawienie parametrów programu SIGNITY – dotyczących nieprzekazania zaliczki alimentacyjnej w dniach 28.12. 2020 r. i 22.02.2021 r.

(akta kontroli str. 83-84, 96-98)

³⁹ Sygn. Akt 4034-13.Ds.266.2022 z 07.03.2022 – postępowanie nr 1 z Tabeli nr 10 oraz sygn. Akt PR I Ds.500.2021 z 23.09.2021 – postępowanie nr 5 z Tabeli nr 10

⁴⁰ Sygn. Akt 4034-13.Ds.432.2021 z 28.04.2022 – postępowanie nr 3 z Tabeli nr 10.

⁴¹ Dotyczy postępowania nr 4 z Tabeli nr 10

⁴² Tj. w trzech przypadkach wpłynęło zawiadomienie o wszczęciu dochodzenia- dotyczy postępowań nr 6, 9 i 12 z Tabeli nr 10, a w dwóch przypadkach nie wpłynęła do OPS nie wpłynęło informacja o sposobie rozpatrzenia wniosku o ściganie - dotyczy postępowań nr 2 i 10 z Tabeli nr 10.

⁴³ BISNODE – Międzynarodowe BIG S.A. Plac Europejski 2, 00-844 Warszawa.

⁴⁴ Dotyczy pięciu największych dłużników funduszu alimentacyjnego, których łączne zobowiązanie na dzień: 28.12.2020 r. wyniosło 1 044,2 tys. zł i 22.02.2021 r. - 1 054,0 tys. zł.

Dnia 18.11.2022 r. MGOPS przekazał informacje o zobowiązaniu lub zobowiązaniach sześciu dłużników alimentacyjnych z tytułu zaliczki alimentacyjnej, na łączną kwotę 149,9 tys. zł.

2. MGOPS nie podjął działań w celu wypełnienia obowiązku wynikającego z art. 8a ust. 1 pkt 2 ustawy o alimentach, w zakresie zamieszczania przez Burmistrza w KRZ informacji, o których mowa w art. 8 ustawy o KRZ w zakresie zobowiązań, o których mowa w art. 28 ust 1 pkt 1 i 2 ustawy o alimentach, dotyczące dłużników alimentacyjnych w przypadku, gdy komornik nie prowadzi ich egzekucji, a zaległość powstała za okres dłuższy niż 3 miesiące.

Pracownik MGOPS od 20 września 2022 r. posiadał upoważnienie⁴⁵ Burmistrza Miasta i Gminy Nakło nad Notecią do zamieszczania w KRZ informacji o których mowa w art. 8 ustawy o KRZ w zakresie zobowiązań, o których mowa w art. 28 ust 1 pkt 1 i 2 ustawy o alimentach.

W okresie od 1 grudnia 2021 r. do 19 września 2022 r. MGOPS:

- nie podejmował działań w celu wypełnienia obowiązku wynikającego z art. 8a ust 1 pkt 2 ustawy o alimentach przez Burmistrza,
- nie przekazywał do Urzędu Miasta i Gminy w Nakle nad Notecią informacji o których mowa, w art. 8 ustawy o KRZ w zakresie zobowiązań, o których mowa w art. 28 ust 1 pkt 1 i 2 ustawy o alimentach.

Na dzień 31 grudnia 2021 r. kontrolowana jednostka dysponował aktami czterech dłużników alimentacyjnych, co do których komornik nie prowadził ich egzekucji, a zaległość powstała za okres dłuższy niż trzy miesiące. Informacje w zakresie zobowiązań tych dłużników wg. stanu na dzień 17 listopada 2022 r. wynosiły 65,3 tys. zł i nie zostały zamieszczone w KRZ.

(akta kontroli str.85-96, 331-333)

Kierownik MGOPS poinformowała, że przyczyną niezamieszczenia powyższych danych był brak uprawnień administratora do obsługi KRZ. Po uzyskaniu przez pracownika MGOPS upoważnienia Burmistrza Miasta i Gminy w Nakle nad Notecią do zamieszczania danych w KRZ na dzień zakończenia kontroli jednostka oczekiwała na weryfikację i nadanie uprawnień przez KRZ.

(akta kontroli str. 83-84, 96, 331-333)

3. MGOPS w sposób nierzetelny wypełniał obowiązek określony w art. 4 ust. 2 ustawy o alimentach, dotyczący pouczenia o odpowiedzialności za składanie fałszywych zeznań. Dłużników alimentacyjnych – w przedstawionych do wypełnienia (i odebranych) oświadczeniach majątkowych – pouczano, że sankcja karna przewidziana w art. 233 § 1 Kk to „do 3 lat pozbawienia wolności”, podczas gdy za to przestępstwo groziła kara „od 6 miesięcy do 8 lat pozbawienia wolności”⁴⁶.

(akta kontroli str. 312-329)

Kierownik MGOPS poinformowała, że zamawia druki wywiadu alimentacyjnego i oświadczenia majątkowego dla dłużników alimentacyjnych w drukarniach. Druki zgodne są ze wzorami stanowiącymi załączniki nr 1 i 2 do rozporządzenia r. w sprawie wzoru kwestionariusza wywiadu alimentacyjnego, dodała, że rozporządzenie to weszło w życie 21 kwietnia 2011 r. i od tego czasu nie zostało zmienione.

(akta kontroli str. 332-333)

⁴⁵ Zarządzenie nr 134/2022 Burmistrza Miasta i Gminy Nakło nad Notecią z dnia 20 września 2022 r.

⁴⁶ Zmiana kk w tym zakresie nastąpiła 15 kwietnia 2016 r.

NIK zauważa, że instytucje publiczne nie mogą wprowadzać w błąd co do prawa. Na MGOPS ciążył ustawowy obowiązek pouczenia, którego rzetelna realizacja w tym przypadku upoważniała do dokonania odpowiedniej korekty w oświadczeniach.

4. Na podstawie 10 spraw, dla których MGOPS pełnił rolę organu właściwego dla wierzyciela i dłużnika oraz 10 spraw w których pełnił rolę organu właściwego dłużnika, stwierdzono:
- trzy⁴⁷ przypadki wezwania dłużnika w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego oraz odebrania oświadczenia majątkowego po 140, 142 i 166 dni od uprawomocnienia się decyzji w sprawie przyznania osobie uprawnionej świadczenia z funduszu alimentacyjnego;
  - złożenie jednego⁴⁸ wniosku o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 Kk po 174 dniach po uprawomocnieniu się decyzji o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych;
  - dwa⁴⁹ przypadki wystąpienia do CEPIK o informacje czy dłużnik alimentacyjny posiada uprawnienie do kierowania pojazdami po 271 i 394 dniach od uprawomocnienia się decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych.

Zdaniem NIK było to postępowanie nierzetelne, OWD nie posiadając wiedzy nt. dłużnika nie mógł podejmować działań w celu wyegzekwowania należności, których wysokość narastała systematycznie, w związku z tym wezwania dłużników, wnioski o ściganie czy występowanie o informacje do CEPIK powinny być składane niezwłocznie.

(akta kontroli str.109-114, 156- 284)

Kierownik MGOPS podała, że przyczynami ww. opóźnień były m.in.:

- w okresie od września do końca listopada rozpatrywanie wniosków i wydawanie decyzji przyznających świadczenie na nowy okres świadczeniowy. W tym czasie nastąpiło zwiększone natężenie pracy, która skupiała się przede wszystkim na zweryfikowaniu wniosku, przeliczeniu dochodu rodziny, ustaleniu prawa i wydaniu decyzji;
- występowanie prokuratury z wnioskami o przekazanie informacji o podjętych działaniach wobec dłużników alimentacyjnych i przekazania kserokopii dokumentacji;
- od marca 2020 r. do marca 2022 r. sytuacja epidemiologiczna na terenie całego kraju, która wymusiła konieczność pracy zdalnej, pracy na zmiany oraz absencje pracowników spowodowane zakażeniami koronawirusem i kwarantannami.

(akta kontroli str. 149-155)

5. W jednym⁵⁰ na osiem przypadków MGOPS wystąpił z zapytaniem do CEPIK o informacje czy dłużnik alimentacyjny posiada uprawnienie do kierowania pojazdami 19 dni przed tym jak decyzja o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych stała się ostateczna.

(akta kontroli str.109-114, 285-296)

Kierownik MGOPS poinformowała, że wniosek do CEPIK został wysłany zbiorczo wraz z innymi wnioskami w tej sprawie.

---

⁴⁷ Postępowania 11, 12 i 18 z Tabeli 10.

⁴⁸ Postępowania nr 9 z Tabeli 10.

⁴⁹ Postępowania nr 3 i 9 z Tabeli 10.

⁵⁰ Postępowanie nr 1 z Tabeli 10.

(akta kontroli str.149-155)

6. W jednym przypadku MGOPS nie poinformował PUP o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika⁵¹ stosownie do art. 5 ust. 2 pkt 2 ustawy o alimentach, pomimo zobowiązania ww. do zarejestrowania się w terminie 14 dni jako bezrobotny lub poszukujący pracy.

(akta kontroli str. 109-111, 297-302, 334-340)

Kierownik MGOPS poinformowała, że przyczyną niepoinformowania PUP była konieczność weryfikacji informacji o posiadanym stopniu niepełnosprawności. Na wywiadzie alimentacyjnym nie było możliwe zweryfikowanie możliwości zatrudnienia dłużnika z powodu braku dokumentów potwierdzających deklarowaną niepełnosprawność.

(akta kontroli str. 149-155)

NIK zauważa że po zebraniu informacji o możliwości zarejestrowania się dłużnika alimentacyjnego jako poszukującego pracy należy każdorazowo zawiadomić PUP o potrzebie aktywizacji zawodowej.

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2020-2022 (I półrocze) MGOPS realizował zadania mające na celu dochodzenie należności alimentacyjnych.

W przypadku wydania decyzji przyznającej świadczenie z funduszu alimentacyjnego MGOPS niezwłocznie kierował wnioski o podjęcie działań wobec dłużników alimentacyjnych do organu właściwego dłużnika, przekazywał dłużnikowi i organowi właściwemu dłużnika informacje wymagane przepisami prawa, przeprowadzał wywiady alimentacyjne i odbierał oświadczenia majątkowe, przekazywał organom prowadzącym postępowanie egzekucyjne informacje istotne dla skuteczności egzekucji. Stwierdzono nieprawidłowość w zakresie niepoinformowania PUP o potrzebie aktywizacji zawodowej jednego z dłużników oraz nierzetelne informowanie dłużników o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Wobec dłużników alimentacyjnych którzy nie wstawili się na wywiad alimentacyjny MGOPS po przeprowadzonym postępowaniu - wydawał decyzje o uznaniu dłużnika za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, kierował wnioski o ściganie za przestępstwo i o zatrzymanie prawa jazdy. Jako nieprawidłowe NIK ocena nieprzekazanie informacji o zobowiązaniach wynikających z zaliczki alimentacyjnej do biur informacji gospodarczej oraz zobowiązań z tytułu funduszu alimentacyjnego do jednego z biur informacji gospodarczej oraz do KRZ.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Prawdliwość sporządzania sprawozdań.

2.1. Sprawozdania FA za IV kwartał 2020 r., IV kwartał 2021 r. oraz II kwartał 2022 r. przekazane zostały Wojewodzie Kujawsko-Pomorskiemu drogą elektroniczną odpowiednio 15 stycznia 2021 r., 15 stycznia 2022 r. oraz 15 lipca 2022 r., tj. w terminach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁵².

(akta kontroli str.404-409, 418-423, 430-435)

2.2. Sprawozdania FA przekazywane były zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw rodziny, stosownie do art.

⁵¹ Dotyczy postępowania nr 13 z Tabeli 10.

⁵² Dz. U. poz. 1812, dalej: „rozporządzenie w sprawie sprawozdań”.

31 ust. 8 ustawy o alimentach. Sprawozdania FA nie zawierały informacji o kosztach obsługi oraz o prowadzonych postępowaniach egzekucyjnych, o których mowa w art. 31 ust 5 pkt 7 i 8 ustawy o alimentach.

(akta kontroli str.404-409, 418-423, 430-435)

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że sprawozdania przekazywane były zgodnie ze wzorami udostępnionymi drogą elektroniczną przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego. W przekazanych przez ministerstwo wzorach sprawozdań nie ma tabel, które zawierałyby informacje na temat kosztów obsługi i prowadzonych postępowaniach egzekucyjnych.

(akta kontroli str. 330-331)

Koszty obsługi, stanowiące 3% dotacji otrzymanej na finansowanie zadań z zakresu obsługi świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wykazywane były w kwartalnych rozliczeniach dotacji⁵³ z budżetu państwa, przekazywanych Wojewodzie Kujawsko-Pomorskiemu. W latach 2019 r. – 2022 r. (I półrocze) koszty te wynosiły odpowiednio: 2019 r. – 126,0 tys. zł, 2020 r. – 143,2 tys. zł, 2021 r. – 145,2 tys. zł, I półrocze 2022 r. – 82,7 tys. zł.

Przeciętny miesięczny koszt obsługi wypłaty świadczeń i podjętych wobec dłużnika działań przez OPS wynosił⁵⁴ 27,49 zł w 2019 r., 30,83 zł w 2020 r., 30,94 zł w 2021 r. i 34,38 w I półroczu 2022 r. w przeliczeniu na jednego dłużnika.

Przeciętna miesięczna kwota zwrotu świadczeń przypadająca na jednego dłużnika wynosiła⁵⁵ 49,50 zł w 2019 r., 83,61 zł w 2020 r., 75,70 zł w 2021 r. i 63,27 zł w I półroczu 2022 r.

(akta kontroli str. 440-453)

2.3. W sprawozdaniu FA za IV kwartał 2020 i 2021 wykazane zostały należności powstałe z tytułu funduszu alimentacyjnego, bez kwot należności z tytułu zaliczki alimentacyjnej.

(akta kontroli str.402-409, 416-423)

Kierownik MGOPS poinformowała, że w okresie kontrolnym nie występowała do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego ani do Ministra Rodziny i Polityki Społecznej o instrukcje czy objaśnienia do sporządzania sprawozdań FA.

(akta kontroli str.454-455)

2.4. Podjęte działania przez OWW opisane w pkt 1.10. wystąpienia pokontrolnego wykazane zostały w kwartalnych sprawozdaniach FA. Żadne z podjętych w latach 2020 – 2022 (I półrocze) działań nie doprowadziło do wzrostu ściągальności należności.

(akta kontroli str.404-409, 418-423)

2.5. Dane wykazane w sprawozdaniach FA za 2020 r. i 2021 r. w zakresie liczby wydanych decyzji przez OWW w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego zgodne były z liczbą decyzji ujętą w systemie dziedzinowym wg stanu na 31 grudnia 2020 r. i 2021 r., tj. liczba wydanych decyzji w 2020 r. – 224, w 2021 r. – 238.

Liczba złożonych wniosków o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego zaewidencjonowana w systemie dziedzinowym wynosiła odpowiednio: 18 w IV kwartale 2020 r. i 23 w IV kwartale 2021 r. W sprawozdaniu FA⁵⁶ za IV kwartał 2020 r. i IV kwartał 2021 r. wykazano nierzetelnie liczbę wniosków tj. odpowiednio 15 i 20, co opisano szerzej w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.

⁵³ Łącznie dla rozdziału 85502 „Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego”.

⁵⁴ T. miesięczne koszty obsługi wypłaty świadczeń + miesięczne koszty podjętych działań / liczba dłużników.

⁵⁵ Tj. łączna kwota zwrotów od dłużników alimentacyjnych w danym roku / 12 x liczba dłużników.

⁵⁶ Tabela D.1. Informacje uzupełniające o realizacji świadczeń z funduszu alimentacyjnego, wiersz 1 i 1.1. Liczba wniosków dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego złożonych do OWW o przyznanie świadczenia.

(akta kontroli str. 404- 409, 418-423, 456-458)

2.6. i 2.7. Kwoty należności pozostałe do zapłaty wykazane w sprawozdaniu Rb-27ZZ za IV kwartał 2020 r. i IV kwartał 2021 r. i w sprawozdaniu FA za IV kwartał 2020 r. i 2021 r. zgodne były z ewidencją księgową konta 221 „Należności z tytułu dochodów budżetowych” oraz ewidencją prowadzoną w systemie informatycznym SIGNITY na stanowisku ds. funduszu alimentacyjnego za 2020 r. i 2021 r.

Kwoty wykonanych dochodów w 2020 r. wykazane w sprawozdaniu FA za IV kwartał 2020 r. odpowiadały wartościom wykazanym w sprawozdaniu budżetowym Rb 27ZZ za 2020 r. oraz zgodne były z dochodami zaewidencjonowanymi na koncie 221 „Należności z tytułu dochodów budżetowych” oraz ewidencją wpłat na poczet funduszu alimentacyjnego prowadzoną w systemie informatycznym SIGNITY za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r.

(akta kontroli str.402-429)

Kwotę wykonanych dochodów w 2021 r. wykazano w sprawozdaniu Rb-27 ZZ za IV kwartał 2021 r. zgodnie z ewidencją księgową 221 „Należności z tytułu dochodów budżetowych” oraz ewidencją wpłat na poczet funduszu alimentacyjnego prowadzoną w systemie informatycznym SIGNITY za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. W sprawozdaniu FA za IV kwartał 2021 r. zaniżono o: 28,7 tys. zł kwotę wykazaną w wierszu 2 tabeli B, 22,6 tys. zł kwotę wykazaną w wierszu 2.1 tabeli B, 13,5 tys. zł kwotę wykazaną w wierszu 2.1.1. tabeli B, 6,1 tys. zł kwotę wykazaną w wierszu 2.2. tabeli B. Powyższe rozbieżności szerzej opisano w sekcji stwierdzone nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 416-429,476-481)

Sprawozdania Rb-27ZZ za 2020 r. i 2021 przekazane zostały zgodnie z § 16 i 17 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁵⁷ w terminach określonych w załączniku nr 40 do tego rozporządzenia.

(akta kontroli str. 402-403, 416-417)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Sprawozdania FA za IV kwartał 2020 r. i IV kwartał 2021 r.– tabela D.1. Informacje uzupełniające o realizacji świadczeń z FA, wiersz 1 i 1.1. w zakresie liczby złożonych wniosków dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego sporządzone zostały nierzetelnie, tj. liczba wniosków:

- zaewidencjonowana w systemie dziedzinowym wynosiła odpowiednio: 18 – w IV kwartale 2020 i 23 w IV kwartale 2021,
- wykazana w sprawozdaniu FA za IV kwartał 2020 r. – 15 wniosków, za IV kwartał 2021 r – 20 wniosków.

(akta kontroli str. 404-409, 418-423, 456-458)

Kierownik MGOPS poinformowała, że stwierdzone rozbieżności pomiędzy danymi wykazanymi w sprawozdaniu FA, a systemem dziedzinowym wynikają z tego, iż sporządzenie sprawozdania za IV kwartał 2020 r. i 2021 r. nastąpiło wcześniej niż wprowadzenie do programu wniosków złożonych w grudniu 2020 i 2021 r.

(akta kontroli str. 459-471)

⁵⁷ Dz. U. z 2020 r. poz. 1564, ze zm.

NIK wskazuje, że rzetelnie sporządzone sprawozdanie FA powinno zawierać wszystkie wnioski, które wpłynęły do MGOPS w okresie, za który sporządzono dane sprawozdanie.

2. MGOPS w sprawozdaniu FA za IV kwartał 2021 r. wykazał dane niezgodne z:
- ewidencją księgową konta 221 „Należności z tytułu dochodów budżetowych” za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r.;
  - ewidencją wpłat na poczet funduszu alimentacyjnego prowadzoną w systemie informatycznym SIGNITY na stanowisku ds. funduszu alimentacyjnego za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r.;
  - danymi w sprawozdaniu Rb-27ZZ za okres od początku roku do 31 grudnia 2021 r.

W sprawozdaniu FA za IV kwartał 2021 r zaniżono w tabeli B – Informacje na temat należności z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego o:

28,7 tys. zł - kwotę zwróconą przez dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego (wiersz 2);

- 22,6 tys. zł - kwotę przekazaną do dochody budżetu państwa (wiersz 2.1.)
- 13,5 tys. zł - odsetki ustawowe za opóźnienie (wiersz 2.1.1.);
- 6,1 tys. zł - kwoty przekazane na dochody własne organu właściwego wierzyciela (wiersz 2.2.).

(akta kontroli str. 416-429,476-481)

Kierownik MGOPS wyjaśniła, że powodem zaniżenia w sprawozdaniu FA dochodów wykonanych było nieuwzględnienie w sprawozdaniu raportu z odprowadzenia funduszu alimentacyjnego do Urzędu Miasta i Gminy w Nakle Nad Notecią na dzień 20 grudnia 2021 r.

(akta kontroli str. 472-475)

OCENA CZĄSTKOWA

Sprawozdania FA oraz sprawozdania Rb-27ZZ za IV kwartał 2020 r. i IV kwartał 2021 r. zostały terminowo przekazane ich odbiorcom. Dane wykazane w sprawozdaniach FA w zakresie liczby decyzji i podjętych działań wynikały z prowadzonych rejestrów i dokumentacji źródłowej. W sprawozdaniu FA za IV kwartał 2021 r. MGOPS wykazał jednak nieprawidłowe wartości kwot zwróconych przez dłużników alimentacyjnych, kwot przekazanych do budżetu państwa i do organu właściwego wierzyciela oraz zaniżono liczbę złożonych wniosków o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi   Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

- Wnioski
1. Przekazywanie do KRZ informacji w zakresie zobowiązań dłużników alimentacyjnych.
  2. Rzetelne pouczanie dłużników alimentacyjnych o odpowiedzialności za składanie fałszywych zeznań.
  3. Niezwłoczne podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych.
  4. Każdorazowe informowanie PUP w zakresie aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych.

5. Rzetelne wykazywanie w sprawozdaniach FA kwot zwróconych przez dłużników alimentacyjnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie wyko-
nania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, 19 grudnia 2022 r.

Kontroler
(-) Hanna Loch-Klimek
Specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy
p.o. Dyrektor
(-) Tomasz Sobecki